

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR****VİLDAN UTKU ATALAY BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2015/4812
Karar Tarihi : 7/2/2019

Başkan : Burhan ÜSTÜN
Üyeler : Serdar ÖZGÜLDÜR
Serruh KALELİ
Kadir ÖZKAYA
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Raportör : M. Emin ŞAHİNER
Başvurucu : Vildan UTKU ATALAY
Vekili : Av. Nebil ALPARSLAN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru açığa alınan kamu görevlisinin kesilen maaşının göreve iade edildikten sonra değer kaybına uğratılarak ödenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 10/3/2015 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

A. Ceza Davası Süreci

8. Başvurucu, Aydın Bayındırlık ve İskân Müdürlüğünde inşaat mühendisi olarak görev yapmakta iken resmî evrakta sahtecilik suçunu işlediği iddiasıyla Aydın Cumhuriyet Başsavcılığının 1996/1827 Esas sayılı iddianamesi ile Aydın 2. Ağır Ceza Mahkemesinde ceza davası açılmıştır.

9. Yapılan yargılama sonunda Mahkemenin E.1998/204, K.2004/287 sayılı kararı ile başvurunun mahkûmiyetine karar verilmiştir. Kararın temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 6. Ceza Dairesi E.1998/204, K.2004/287 kararı ile başvuru hakkında verilen hükmü bozmuştur.

10. Bozma kararına uyan Aydın 2. Ağır Ceza Mahkemesi 17/10/2007 tarihinde başvuru hakkında açılan kamu davasının zanaşımı nedeniyle ortadan kaldırılmasına karar vermiştir. Anılan karar, Yargıtay 11. Ceza Dairesinin 23/10/2009 tarihli kararıyla onanarak kesinleşmiştir.

B. İdari Dava Süreci

11. Hakkında açılan kamu davası süreci devam etmekte iken başvuru, bu dava ile bağlantılı olarak tesis edilen soruşturma kapsamında 15/7/1998 tarihinde açığa alınmış ve açıkta iken maaşının 1/3'ü kesilmiştir. Açığa alınan başvuru 16/5/2005 tarihinde kendi isteği ile emekli olmuştur.

12. Başvuru, Aydın 2. Ağır Ceza Mahkemesi kararının 23/10/2009 tarihinde kesinleşmesini müteakip 8/1/2010 tarihli dilekçesiyle açıkta geçen sürede eksik aldığı 1/3 oranındaki maaş ve parasal haklarının yasal faiziyle birlikte ödenmesi, terfi işlemlerinin yapılarak emekli keseneklerinin Emekli Sandığına gönderilmesi talebiyle idare nezdinde başvuruda bulunmuştur. Başvuru üzerine Bayındırlık ve İskân Bakanlığı 21/1/2010 tarihli işlemiyle 16/2/1999 tarihi itibarıyla başvurunun kadro ve derecesini 1. derecenin 4. kademesine yükseltmiştir. Ayrıca Aydın Bayındırlık ve İskân Müdürlüğü de 1/3 oranındaki maaş ve parasal haklar toplamı 15.762,60 TL tutarındaki parayı bu tarihte başvurunun banka hesabına yatırmıştır. Buna karşın idare, başvurucuya açıkta kalınan sürede idare vizesinde bekletilen maaş kesintisi için herhangi bir faiz ödemesinde bulunmamış ve 9/2/2010 tarihli bir yazı ile faiz ödenmeyeceğini başvurucuya bildirmiştir.

13. Başvuru, eksik ödenen maaş ödemelerinin yapılmasına karşın faiz ödemesi yapılmamasına yönelik 9/2/2010 tarihli idari işlemin iptali ve hesaplanacak yasal faizin tazmini istemiyle Aydın 1. İdare Mahkemesinde dava açmıştır. Başvuru bu davada, anaparanın ödenmesi nedeniyle ferî borç niteliğinde olan faizin de anaparaya bağlı olarak ödenmesi gerektiği aksi yöndeki idari işlemin hukuka aykırı olduğundan yakınmıştır

14. Mahkeme 30/6/2010 tarihinde davayı kabul etmiştir. Mahkeme, dava konusu işlemin iptaliyle 15/7/1998-6/5/2005 tarihleri arasında maaşının 1/3 oranında eksik ödenmesinden kaynaklanan kanuni faizin hesaplanarak başvurucuya ödenmesine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde, alacaklının paradan mahrum kaldığı süre içinde yoksun kaldığı kazancın karşılığı olarak faiz işletilmesinde sakınca bulunmadığına vurgu yapılmıştır. Mahkeme ayrıca bu kaybın idareden istenebilmesi için idarenin doğrudan veya dolaylı bir kusurunun bulunmasının da kural olarak gerekmediğini belirtmiştir. Kararın gerekçesinde;

konusu para olan borçlarda, alacaklının bu paradan mahrum kaldığı süre içinde faizin uğrayacağı kayıpların, başka bir anlatımla bu paranın kullanılmamasından dolayı yoksun kalınan kazancın karşılığı olduğu gerçeğine işaret edilmiştir.

15. İdarece temyiz edilen karar, Danıştay Beşinci Dairesinin 5/6/2013 tarihli kararı ile bozulmuştur. Kararın gerekçesinde; 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 141. maddesinin ikinci fıkrasında haklarındaki görevden uzaklaştırma tedbiri kaldırılanların aylıklarının kesilmiş olan 1/3'ünün kendilerine ödenmesi gerektiği, başvuruçunun maaşından yapılan kesintilerin kendisine ödendiğinin anlaşıldığı ve idarenin ayrıca başvuruçunun görevden uzakta geçirdiği dönemlere ilişkin olarak eksik ödenen maaş farkları için geriye dönük faiz uygulama yükümlülüğünün bulunmadığı hususlarına yer verilmiştir.

16. Bozma kararına uyan Mahkeme 4/12/2013 tarihinde davanın reddine karar vermiştir.

17. Başvuruçunun tarafından temyiz edilen karar, aynı Daire tarafından 16/12/2014 tarihinde onanmıştır.

18. Nihai karar, başvuruçunun vekiline 16/2/2015 tarihinde tebliğ edilmiştir.

19. Başvuruçunun 10/3/2015 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

1. İlgili Mevzuat

20. 657 sayılı Kanun'un *"Ceza kovuşturması sırasında görevden uzaklaştırma"* kenar başlıklı 140. maddesi şöyledir:

"Haklarında mahkemelerce cezai kovuşturma yapılan Devlet memurları da 138'inci maddedeki yetkililer tarafından görevden uzaklaştırılabilirler."

21. 657 sayılı Kanun'un *"Görevden uzaklaştırılan veya görevinden uzak kalan memurların hak ve yükümlülüğü"* kenar başlıklı 141. maddesi şöyledir:

"Görevden uzaklaştırılan ve görevi ile ilgili olsun veya olmasın herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınan memurlara bu süre içinde aylıklarının üçte ikisi ödenir. Bu gibiler bu Kanunun öngördüğü sosyal hak ve yardımlardan faydalanmaya devam ederler."

143 üncü maddede sayılan durumların gerçekleşmesi halinde, bunların aylıklarının kesilmiş olan üçte biri kendilerine ödenir ve görevden uzakta geçirdikleri süre, derecelerindeki kademe ilerlemesinde ve bu sürenin derece yükselmesi için gerekli en az bekleme süresini aşan kısmı, üst dereceye yükselmeleri halinde, bu derecede kademe ilerlemesi yapılmak suretiyle değerlendirilir."

22. 657 sayılı Kanun'un *"Memurun göreve tekrar başlatılması zorunlu olan haller"* kenar başlıklı 143. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Soruşturma veya yargılama sonunda yetkili mercilerce:

....

b) Yargılamanın men'ine veya beraatine karar verilenler;

...

Bu kararların kesinleşmesi üzerine haklarındaki görevden uzaklaştırma tedbiri kaldırılır."

2. Danıştay İçtihadı

23. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 19/3/2014 tarihli ve E.2011/358, K.2014/906 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"Gaziantep 1. İdare Mahkemesi'nin 18/06/2007 günlü, E:2006/2618, K:2007/1148 sayılı kararıyla; 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 56. maddesinde, hakkında takibata mahal olmadığına veya beraatine karar verilenlere, görevden uzaklaştırıldığı döneme ilişkin olarak sözleşme ücretinden kesilmiş bulunan 1/3 oranındaki tutarın ödeneceğinin belirtildiği ancak, geriye yönelik olarak faiz ödeneceğine dair herhangi bir düzenlemeye yer verilmediği; bu durumda, davacının görevden uzaklaştırma dönemi olan 14/09/1998 ile 28/08/2001 tarihlerine ilişkin faiz talebinin hukuki dayanağının bulunmadığı; davacının göreve iade edildiği 28/08/2001 tarihinden ödemenin yapıldığı 24/08/2006 tarihine kadar ki döneme ilişkin faiz talebine gelince, hakkında açılan davada 4616 sayılı Yasa hükümleri gereğince, davanın kesin hükme bağlanmasının ertelenmesine dair verilen yargı kararı üzerine göreve iade edilmesini izleyen sürede sözleşme ücretinden kesilen miktarın gecikmeksizin ödenmesi gerekirken, sözkonusu ödemenin ancak 24/08/2006 tarihinde yapıldığı, makul süreyi aşan bu gecikmenin davalı idare açısından bir hizmet kusuru oluşturduğu; belirtilen hukuki duruma göre 28/08/2001 tarihinden ödemenin yapıldığı, 24/08/2006 tarihi arasında geçen sürede ödemenin gecikmiş olması nedeniyle davacının faiz tutarı kadar zarara uğramış olduğunun kabulü gerektiği; davalı idare her ne kadar borcun, şartlı tahliye süresinin dolduğu tarih olan 08/02/2006 tarihinde muaccel olduğunu belirtmiş ise de, şartlı tahliye kararının ceza hukuku açısından aynı veya daha ağır suçların işlenmesi halinde dosyanın yeniden ele alınarak incelenmesi yönünden sonuç doğurduğu, bu kararın, idare hukuku kurallarına dayalı olarak kamu hizmeti gören personelin özlük haklarının iadesinde esas alınmasının hakkaniyete uygun görülmediği; bu durumda, 2001 tarihinde görevine iade edilmesinde herhangi bir sakınca görülmeyen davacının sözleşme ücretinden yapılan kesintilerin bu tarihte ödenmeyip 2006 yılında ödemesi nedeniyle, göreve iade edildiği tarihten itibaren maasından yapılan kesintilere faiz uygulanmamasında hukuka uyarlık görülmediği gerekçesiyle, davacının faiz talebinin, görevden uzaklaştırıldığı 14/09/1998'den 28/08/2001 tarihine kadar olan dönem için reddine, göreve iade edildiği 28/08/2001 tarihinden ödemenin yapıldığı 24/08/2006 tarihine kadar olan döneme ilişkin faiz talebinin kabulüne karar verilmiştir.

Bu kararın davacının faiz talebinin kabulüne ilişkin kısmının temyizen incelemesi sonucu, Danıştay Beşinci Dairesi'nin 23/02/2010 günlü, E:2007/7242, K:2010/961 sayılı kararıyla; 399 sayılı KHK'nin 56. maddesinde sayılan hallerin gerçekleşmesi durumunda aylıklarının kesilmiş olan 1/3 oranındaki kısmının ilgililere ödeneceği hüküm altına alınmış olup, bu düzenlemede söz konusu kesintilere faiz ödeneceğine ilişkin bir hükme yer verilmediği; buna göre, davacının açmakta geçirdiği sürelerle ait olmak üzere göreve iadesinden sonra ödenmiş olan 1/3 oranındaki kesintilere faiz ödenmesine hukuken olanak bulunmadığı gerekçesiyle bozulmuş ise de, **İdare Mahkemesince, bozma kararına**

uyulmayarak, faizin, konusu para olan borçlarda, alacaklının bu paradan mahrum kaldığı süre içinde uğrayacağı kayıpların, başka bir anlatımla bu paranın kullanılmamasından dolayı yoksun kalınan kazancın karşılığı olduğu; esasen bu kaybın veya yoksun kalınan kazancın idareden istenebilmesi için idarenin doğrudan veya dolaylı bir kusurunun bulunmasının kural olarak gerekmediği; ekonomilerde bir değişim vasıtası olan paranın, çeşitli ticari, sınai, zirai v.b. faaliyetlerde kullanılmakla, sahibine kazanç, kira, nema v.s. adları altında kimi ekonomik yararlar sağlayan bir değer olduğu; paranın, sahibi dışındaki kişi ve kuruluşlarca kullanılmasının, sahibinin bu ekonomik değerden mahrum bırakılması sonucunu doğurmasının yanında, yüksek enflasyon etkisinde olan ekonomilerde, paranın değerini, yani alım gücünün enflasyon oranı ölçüsünde yitirmesine neden olduğu; hukuk devletlerinde, açıklanan nitelikteki bir zararın faiz ya da başka bir ad altında ödenecek tazminatla karşılanabilmesi için, açık yasa hükmü aranmasının düşünülemeyeceği; aksine anlayışın, Devletin ve ona bağlı idarenin eylem ve işlemlerinden doğan her türlü zararın tazmini için de, açık yasa hükmü aranması sonucuna götürüleceği ki, böyle bir anlayışın, Anayasa'nın 125. maddesinin son fıkrasında yer alan, "idare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür" amir hükmü ile bağdaşmayacağı gerekçesinin de eklenmesi suretiyle, ilk kararının davacının faiz talebinin kabulüne ilişkin kısmında ısrar edilmiştir.

Davalı idare, Gaziantep 1. İdare Mahkemesi'nin 28/09/2010 günlü, E:2010/1211, K:2010/844 sayılı ısrar kararını temyiz etmekte ve bozulmasını istemektedir.

Temyiz edilen kararla ilgili dosyanın incelenmesinden; Gaziantep İdare Mahkemesince verilen kararın usul ve hukuka uygun bulunduğu, dilekçede ileri sürülen temyiz nedenlerinin kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte olmadığı anlaşıldığından, davalı idarenin temyiz isteminin reddine, Gaziantep 1. İdare Mahkemesi'nin 28/09/2010 günlü, E:2010/1211, K:2010/844 sayılı ısrar kararının ONANMASINA....

24. Danıştay Onikinci Dairesinin 30/11/1998 tarihli ve E.1995/6978, K.1998/2918 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"Ankara 2. İdare Mahkemesinin 14.10.1993 günlü, E:1992/182, K:1993/1398 sayılı kararıyla; görevine son verilmesine dair işlemin idare mahkemesince iptali, Danıştayca da onanması üzerine 30.9.1991 tarihinde göreve iade edilen davacının, görevine son verilmesine dair işlemin hukuka aykırılığının mahkeme kararı ile sabit olması nedeniyle bu işlemden doğan zararının idarece tazmin edilmesinin Anayasanın 125. maddesi ve bu yoldaki idare hukuku ilkesi gereği olduğu, davacının zararını, alamadığı aylıkları ile sınırlı tutmaya olanak bulunmadığından açıkta kaldığı sürede aylık ve özlük haklarını zamanında alamaması nedeniyle uğradığı zararının yasal faiz ödenerek tazmininin gerektiği, davacı tarafından % 57 oranında faiz talep edilmiş ise de, 3095 sayılı Yasa uyarınca yasal faizin % 30 olarak uygulanması gerektiği, davacının görevine son verilmesine dair işlemin iptaline dair idare mahkemesi kararı davalı idarece geçiktirilmeksizin uygulanmış olması nedeniyle temerrüt faizi ödenemeyeceği gerekçesiyle davacıya idarece ödenmiş olan aylık ve özlük haklarına ödenmesi gereken ilk ayın başlangıç alınmak suretiyle % 30 yasal faiz işletilerek saptanacak tutarın davacıya ödenmesine istemin fazlaya ilişkin kısmının ise reddine hükmedilmiştir.

...

Hüküm veren Danıştay Onikinci Dairesince işin gereği düşünüldü:

İdare ve Vergi Mahkemeleri tarafından verilen kararların temyiz yolu ile incelenerek bozulabilmeleri 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 49. maddesinde belirtilen nedenlerden birinin bulunması halinde mümkündür. Ankara 2. İdare

Mahkemesince verilen 14.10.1993 günlü, E:1992/182, K:1993/1398 sayılı kararın % 57 faiz talebine ilişkin kısmı ve dayandığı gerekçe hukuk ve usule uygun olup, bozulmasını gerektirecek bir sebep de bulunmadığından temyiz istemlerinin reddi ile anılan kararın onanmasına, temyiz giderlerinin istemde bulunan taraflar üzerinde bırakılmasına..."

B. Uluslararası Hukuk

25. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) istikrarlı olarak, kamu makamlarınca yapılacak geri ödemelerin gecikmesini faiz ödemeleriyle ilişkilendirmektedir. Mahkemenin çeşitli kararlarında makul olmayan bir gecikme gibi nedenlerle tazminatın değer kaybettiği durumlarda bu tazminatın yeterliliğinin azalacağı belirtilmiştir (*Angelov/Bulgaristan*, B. No: 44076/98, 22/4/2004, § 39; *Almeida Garrett, Mascarenhas Falcão ve diğerleri*, B. No: 29813/96-30229/96, § 54). Nitekim böyle başvurularda AİHM, esas itibarıyla kamu makamlarının geçen süre nedeniyle ödenmesi gereken tutardaki değer kayıplarını telafi etmek için gecikme faizi ödeyip ödemediğini dikkate almaktadır. Kısacası AİHM, mülkiyet hakkı kapsamında faiz ödemesini, esasen devletin borçlu olduğu tutar ile alacaklı tarafından nihai olarak alınan tutar arasındaki enflasyon nedeniyle oluşan değer kayıplarını giderme yükümlülüğüyle ilişkilendirmektedir (*Akkuş/Türkiye*, B. No: 19263/92, 9/7/1997, § 29).

26. Devlet tarafından ödenecek bir bedelin enflasyon karşısındaki değer kayıplarında AİHM, ikili bir ayrıma gitmektedir. Mahkemelerce belirlenmiş bir para alacağının ödenmemesi hâlinde daha katı bir tutum sergileyerek %5'e kadar değer kayıplarını, hesaplama faktörlerindeki değişkenlerle ilgili kabul etmektedir (*Arabacı/Türkiye* (k.k.), B. No: 65714/01, 7/3/2002; *Akkuş/Türkiye*, §§ 24-31). Çünkü burada ödemelerin geç yapılması, mahkeme kararlarının icra edilmesi ile ilgili bir sorundur. Mahkemelerde geçen yargılama süresindeki enflasyon nedeniyle kamulaştırma bedelinin değer kaybı yönünden ise meydana gelen farkın tazminatın belirlenmesi yönteminden kaynaklandığı ve bu konuda kamusal makamların belirli bir takdir yetkisinin olduğu da gözetilerek bu farkın başvuruçular açısından aşırı bir yük getirip getirmediği incelenerek karar verilmektedir (*Aka/Türkiye*, B. No: 19639/92, 23/9/1998, §§ 41-51; *Güleç ve Armut/Türkiye* (k.k.), B. No: 25969/09, 16/11/2010).

27. AİHM'in *Eko-Elda Avee/Yunanistan* (B. No: 10162/02, 9/3/2006, §§ 23-31) kararında; haksız olarak tahsil edilen verginin 5 yıl 5 ay sonra faizsiz olarak iade edilmesinin belli bir meblağdan yararlanma hakkı uzun süre engellenen başvuruçunun mali durumunda önemli bir zarara yol açması nedeniyle ölçülü görülmemiş ve mülkiyet hakkının ihlaline karar verilmiştir.

28. *Baş/Türkiye* (B. No: 49548/99, 24/6/2008, §§ 58-64) kararında ise tazminatın faiz ödenmemesi nedeniyle değer kaybına ilişkin şikâyetler incelenmiştir. Başvuruya konu olayda idare mahkemesince başvuruçunun 15/9/2003 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere dul aylığına hak kazandığı kabul edilmiştir. AİHM öncelikle idare mahkemesinin kararının talep edilebilir bir *alacak* oluşturduğu ve bu nedenle başvuruçunun Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi anlamında mülkiyet oluşturan bir hakkının mevcut olduğunu belirtmiştir. Mahkeme ayrıca bu hakkın başvuruçuya Emekli Sandığına başvurduğu tarihten itibaren geçerli olacak şekilde, geriye dönük olarak tanındığını vurgulamıştır. Bununla birlikte AİHM, başvuruçuya salt bu hakkın tanınmış olmasının başvuruçunun mağdur sıfatını ortadan kaldırmadığını kabul etmiştir. AİHM'e göre mağdur sıfatının ortadan kalkabilmesi için ileri sürülen ihlalin hem zamanında hem de mağdurun bu hakkı kullanamadığı süre gözönüne alınarak telafi yoluna gidilmesi gerekmektedir. AİHM bu

çerçevede, idare mahkemesinin yaklaşık iki yüz aya yayılan Nisan 1987-Aralık 2003 tarihleri arasındaki dönemdeki dul aylıklarına ilişkin oluşan zararı dikkate almadığını tespit etmiştir. AİHM söz konusu dönem için başvurunun banka hesabına yatırılan paranın ise aynı dönemdeki enflasyon oranları karşısında uğradığı maddi kaybın sonuçlarını gidermeye yetmediğini belirtmiştir. AİHM, geçen sürenin yalnızca devlete yarar sağladığını ve ilgili dönemde Türkiye'de paranın hızla değer kaybettiğini gözönünde bulundurarak başvurunun mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

29. Mahkemenin 7/2/2019 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

30. Başvurucu; yargılandığı ceza davasından ötürü açığa alındığını, daha sonra zamanaşımı nedeniyle davanın ortadan kaldırılmasına karar verildiğini, açıkta geçen süre içinde emekli olduğunu ancak açıkta geçirdiği süre zarfında maaşının kesilen 1/3'lük kısmının çalıştığı idarece kendisine iade edilmesine karşın idarenin uhdesinde kalan maaşı için faiz ödenmediğini belirtmiştir. Başvurucu bunun üzerine söz konusu faizin ödenmesi talebiyle Aydın 1. İdare Mahkemesinde açtığı davanın reddedildiğinden yakınmıştır. Başvurucu sonuç olarak bu gerekçeyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

31. Bakanlık görüşünde, görevden uzaklaştırılan memurun görevden uzaklaştırıldığı dönemde aylık ücretlerinin 1/3'lük kısmı için geçmişe dönük olarak faiz ödenip ödenmeyeceği hususunda 657 sayılı Kanun'da herhangi bir hükme yer verilmediği belirtilmiştir. Bakanlık, başvurunun aylık ücretlerinin 1/3'lük kısmını talep ettikten sonra ödenmediğine ya da geç ödendiğine dair bir iddiasının bulunmadığını bildirmiştir. Bakanlığa göre faiz borcundan bahsedilebilmesi için ödenmesi gereken paranın zamanında ödenmemiş olması diğer bir deyişle 657 sayılı Kanun'un 141. maddesinde düzenlendiği şekliyle başvurucuya aylık ücretlerinin üçte birlik kısmının kararın kesinleşmiş olmasına ve başvurunun talebine rağmen ödenmemiş olması gerekmektedir. Bakanlık görüşünün devamında faiz borcunun asıl borcun varlığına bağlı olduğu ve asıl alacak sona erdiğinde faiz borcunun da sona ereceği hukuki gerçeğine değinilmiş ve sona eren bir alacağın faizinin talep edilebilmesi için bu hakkın saklı tutulması gerektiğine işaret edilmiştir.

B. Değerlendirme

32. Anayasa'nın "Mülkiyet hakkı" kenar başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılmasında toplum yararına aykırı olamaz."

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

33. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

34. Somut olayda başvuruçunun hakkında yürütülen ceza soruşturması ve kovuşturması sırasında açıkta bulunduğu sürede alamadığı maaş farkları, mahkûm edilmediğinden 657 sayılı Kanun'un 141. maddesi uyarınca kendisine ödenmiştir. Başvuruçuya ödenen bu maaş farklarının Anayasa'nın 35. maddesi anlamında başvuru yönünden mülk oluşturduğu açıktır. Anayasa Mahkemesi daha önce değer kaybına ilişkin şikâyetleri *mülkiyetten barışçıl yararlanmaya* ilişkin birinci kural çerçevesinde incelemiştir (*Ferda Yeşiltepe* [GK], B. No: 2014/7621, 25/7/2017§ 51; *Ano İnşaat ve Ticaret Ltd. Şti.*, § 57). Somut olayda da farklı bir durum söz konusu olmadığından müdahale belirtilen genel ilke çerçevesinde incelemiştir.

35. Mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'ya uygun olabilmesi için kanuna dayanması, kamu yararı amacı taşıması ve ayrıca ölçülülük ilkesi gözetilerek yapılması gerekmektedir (*Recep Tarhan ve Afife Tarhan*, B. No: 2014/1546, 2/2/2017, § 62). Ölçülülük ilkesi gereği kişilerin mülkiyet hakkının sınırlandırılması hâlinde elde edilmek istenen kamu yararı ile bireyin hakları arasında adil bir denge kurulması gerekir. Bu adil denge, başvuruçunun şahsi olarak aşırı bir yüke katlandığını tespit edilmesi durumunda bozulmuş olacaktır (*Arif Güven*, B. No: 2014/13966, 15/2/2017, § 58). Müdahalenin ölçülülüğünü değerlendirirken Anayasa Mahkemesi; bir taraftan ulaşılmak istenen meşru amacın önemini ve diğer taraftan müdahalenin niteliğini, başvuruçunun ve kamu otoritelerinin davranışlarını da gözönünde tutarak başvuruçuya yüklenen külfeti dikkate alacaktır (*Arif Güven*, § 60).

36. Anayasa Mahkemesi kamu kurum ve kuruluşlarından olan çeşitli para alacaklarının değer kaybına uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri daha önce incelemiştir. Buna göre kamu makamlarının para borçlarını makul olmayan bir gecikme ile ödedikleri durumlarda para alacağına meydana gelen değer aşınmalarının başvuruçular üzerinde şahsi olarak aşırı bir yük oluşturması hâlinde müdahale ölçülü olmadığından mülkiyet hakkının ihlaline karar verilmiştir (kamulaştırma bedeli yönünden bkz. *Mehmet Akdoğan ve diğerleri*, B. No: 2013/817, 19/12/2013; *Ali Şimşek ve diğerleri*, B. No: 2014/2073, 6/7/2017; bir sosyal güvenlik ödemesi yönünden bkz. *Ferda Yeşiltepe*; ihale alacağı yönünden bkz. *Ano İnşaat ve Ticaret Ltd. Şti.*; vergi iadesi alacağı yönünden bkz. *Akel Gıda San. ve Tic. A.Ş.*, B. No: 2013/28, 25/2/2015; deprem nedeniyle tazminat yönünden bkz. *Abdulhalim Bozboğa*, B. No: 2013/6880, 23/3/2016).

37. Başvuruçunun açıkta geçirdiği sürede alamadığı birikmiş maaş farkları idare tarafından kendisine ödenmiştir. Bu bakımdan başvuruçunun mağduriyeti giderilmiş durumdadır. Bununla birlikte varlığı derece mahkemelerince de kabul edilen başvuruçunun bu alacağına yasal faiz işletilmemiştir. Diğer bir deyişle idare, ilgili kanun hükmü gereği başvuruçuya açıkta geçirdiği sürelerde maaşını 1/3 oranında eksik ödemiş, başvuruçunun mahkûm edilmemesi sebebiyle 657 sayılı Kanun'un 141. maddesi kapsamında alacağı iade edilmiş ancak bu maaş kesintisi yönünden herhangi bir faiz ödemesi yapılmamıştır. İdare hukuku çerçevesinde hangi alacaklara faiz işletileceği, faiz oranının ne olacağı, faizin işletilme tarihinin belirlenmesi gibi hususlar Anayasa Mahkemesinin görevine girmemektedir. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesinin yukarıdaki içtihadında da değinildiği üzere mülkiyet hakkı kapsamında görülen bir alacağın kamu makamlarınca haklı olmayan bir gerekçeyle geç ödenmesi durumunda bu alacağın enflasyon karşısında makul olmayacak bir oranda değer kaybına uğratılması mülk sahibine şahsi olarak aşırı bir külfet yüklemektedir.

38. Somut olayda başvuruca 1998 ile 2005 yılları arası açıkta geçirdiği sürede alamadığı 1/3 oranındaki birikmiş maaş farkları iade edilmekle birlikte kendisine bir faiz ödemesi yapılmamıştır. Hâlbuki Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre başvurucaun açığa alındığı 1998 yılı Temmuz ayındaki 100 TL'nin ödemenin yapıldığı 2010 yılı Ocak ayındaki karşılığı 1.286 TL olup aradan geçen 11 yıl 6 aylık sürede gerçekleşen enflasyon oranı yaklaşık %1.186 civarındır. Bunun yanında başvurucaun emekliye ayrıldığı 2005 yılı Mayıs ayındaki 100 TL'nin ödemenin yapıldığı 2010 yılı Ocak ayındaki karşılığı da 149,17 TL olup aradan geçen 4 yıl 9 aylık sürede gerçekleşen enflasyon oranı yaklaşık %49 civarındır.

39. Bu durumda açığa alınmakla birlikte sonradan görevine iade edilen başvuruca söz konusu maaş kesintisinin ödenmesi gerektiği kamu makamlarınca saptanmış bir olgudur. Bu maaş tutarlarının başvurucaun statüsü gereği ödendiği ve onun mülkiyet hakkı kapsamında olduğu ise kuşkusuzdur. Sonuç olarak söz konusu idari ve yargısal sürece bir bütün olarak bakıldığında ceza soruşturması nedeniyle açığa alınan kamu görevlisi başvurucaun mülkiyet hakkı kapsamındaki maaşından yapılan kesintilerin yaklaşık 5 ile 11 yıl arasında değişen sürelerde kendisine iade edilebildiği, haklı bir gerekçesi ortaya konulamayan bu gecikmenin de belirtilen sürelerin uzunluğu dikkate alındığında makul görülmececeği anlaşılmaktadır.

40. Diğer taraftan Danıştayın aynı konuya ilişkin bazı kararlarında da konusu para olan borçlarda, alacaklının bu paradan mahrum kaldığı süre içinde uğrayacağı kayıpların, başka bir anlatımla bu paranın kullanılmamasından dolayı yoksun kalınan kazancın karşılığı olarak faiz ödenmesi gerektiği belirtilmiştir. Danıştay bu kararlarında, sonuç olarak açığa alınan bir kamu görevlisinden yapılan maaş kesintilerinin faiziyle birlikte iade edilmesi gerektiğini belirtmiştir (bkz. §§ 23, 24). Dolayısıyla somut olay bağlamında derece mahkemelerinin başvuruca faiz ödenmemesine ilişkin olarak yukarıdaki içtihadattan farklılaşan yorumu, sonuç olarak başvurucaun alacağıının enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılarak ödenmesine yol açmaktadır.

41. Sonuç olarak başvurucaun maaşından kesintilerin yapıldığı tarihlerden ödemenin yapıldığı tarihe kadar geçen süredeki enflasyon oranları dikkate alındığında mülkiyet hakkı kapsamında değerlendirilen söz konusu alacakların enflasyon oranları karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılarak ödendiği anlaşılmaktadır. Buna karşın başvuruca herhangı bir faiz ödemesi ise yapılmamış, faiz ödenmesi yönündeki başvurucaun talebi de idari ve yargısal makamlarca reddedilmiştir. Söz konusu değer kaybının oranı gözetildiğinde müdahaleyle başvuruca şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklendiği, bu sebeple söz konusu müdahalenin kamunun yararı ile başvurucaun mülkiyet hakkının korunması arasında kurulması gereken adil dengeyi başvuruca aleyhine bozduğu kanaatine varılmıştır.

42. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

43. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, başvuru hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

44. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Doğan* ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında, ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağına belirlenmesi hususunda genel ilkeler belirlenmiştir.

45. Buna göre bireysel başvuru kapsamında bir temel hak ve hürriyetin ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural, mümkün olduğunca eski hâle getirmenin yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle devam eden ihlalin durdurulması, ihlale konu kararın veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekmektedir (*Mehmet Doğan*, § 55).

46. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilmeden önce ihlalin kaynağının belirlenmesi gerekir. Buna göre ihlal; idari eylem ve işlemler, yargısal işlemler veya yasama işlemlerinden kaynaklanabilir. İhlalin kaynağının belirlenmesi uygun giderim yolunun belirlenebilmesi bakımından önem taşımaktadır (*Mehmet Doğan*, § 57).

47. İhlalin idari eylem ve işlemden kaynaklandığı durumlarda 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca Anayasa Mahkemesi her somut olayın koşullarını dikkate alarak yapılması gerekenlere hükmeder. İdari eylem ve işleme karşı başvurulacak kanun yolları varsa ve bu yollar tüketildikten sonra yapılan bireysel başvurunun incelenmesi sonucu ihlal tespiti yapılmışsa yeniden yargılama yoluyla ilgili mahkemenin tespit edilen ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırma imkânının bulunduğu durumlarda kararın bir örneğinin ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere ilgili mahkemeye gönderilmesine hükmedilebilir.

48. Başvurucu yeniden yargılama yapılması talebinde bulunmuştur.

49. Anayasa Mahkemesi başvuru maaşından yapılan kesintilerin daha sonra göreve iade edildiğinde enflasyon oranları karşısında değer kaybına uğratarak ödenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır. Somut başvuruda ihlalin bu sebeple idari bir işlemde kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte somut olayda söz konusu idari işleme başvurulabilecek bir kanun yolunun mevcut olduğu, bu yolu tüketildikten sonra bireysel başvuruda bulunulduğu görülmektedir. Buna göre başvuru faiz ödenmesi için açtığı dava derece mahkemelerince reddedilmekle ihlalin sonuçları giderilememiştir. Hâlbuki başvurucu talebi doğrultusunda faiz ödenmesi mülkiyet hakkının ihlaline yol açan değer kaybını giderebilecek bir araç olarak görülmelidir.

50. Bu durumda mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Buna göre yapılacak yeniden yargılama ise 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda derece mahkemelerince yapılması gereken iş, öncelikle ihlale yol açan Mahkeme kararının ortadan kaldırılması ve nihayet ihlal sonucuna uygun olarak başvurunun faiz talebiyle sınırlı olarak yeni bir karar verilmesinden ibarettir. Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere Aydın 1. İdare Mahkemesine gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

51. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 226,90 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.701,90 TL tutarındaki yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Mülkiyet hakkının ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere kararın Aydın 1. İdare Mahkemesine (E.2013/1107, K.2013/1369) GÖNDERİLMESİNE,

D. 226,90 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.701,90 TL yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,

E. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 7/2/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Burhan ÜSTÜN

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ